

АКАДЕМІЯ НАУК УРСР
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ АН УРСР
МІНІСТЕРСТВО НАРОДНОЇ ОСВІТИ УРСР
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УРСР
ВСЕУКРАЇНЬСКА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ
УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД КУЛЬТУРИ
УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. В.П.Затонського

У ВСЕУКРАЇНЬСКА КОНФЕРЕНЦІЯ
"РОЗВИТОК ІСТОРИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА
В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО
ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ"
/жовтень 1991 р./

Тези доповідей та повідомлень

Київ - Кам'янець-Подільський

1991 р.

АКАДЕМІЯ НАУК УРСР
ІНСТИТУТ ІСТОРИЇ УКРАЇНИ АН УРСР
МІНІСТЕРСТВО НАРОДНОЇ ОСВІТИ УРСР
МІНІСТЕРСТВО ІНТЕРНУ УРСР
ВІСЬОКІ ШКОЛИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА КРАСНОДАРА
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА ІЗЯНЬ

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДІТЯЧИХ РАДІ ТА ІЗЯНЬ
КАМ'ЯНИ-ПІЛИПЦЬКИЙ РАЙОН

РЕДАКЦІЯ:

І. В. БЕНДІТ, В. О. ГОРБАК, Т. В. ІВАНОВА /відповідальний секретар/,
В. В. КИРИЛЕНКО, В. В. КОЗІН /заступник/, В. О. САВЧУК, В. М. СІДІВЕНКО,
І. Т. ТИШЧЕНКО

У ВІСЬОКІ ШКОЛИ УКРАЇНИ
РАЙОНУ КРАСНОДАРА
В КОМП'ЮТЕРІ НАПІСАНЕ ТА ІЗДАНО
ВІДПОВІДЬ УКРАЇН
/квітень 1991 р./

Текст розповсюджується за погодженням

Київ -- Кам'яні-Пилипці

1991 р.

О Р Г К О М І Т Е Т

У Всеукраїнської конференції
з історичного краєзнавства

1. КОНДУФОР А.М.

- директор Інституту історії України
АН УРСР, академік АН УРСР /голова
Оргкомітету/

2. ТРОНЬКО П.Т.

- голова Правління Всеукраїнської
спілки краєзнавців, керівник проб-
лемної групи Інституту історії Ук-
раїни АН УРСР з питань теорії і
практики історичного краєзнавства,
академік АН УРСР /заступник голови
Оргкомітету/

3. ГОРБИК В.С.

- завідувачий відділом історичного
краєзнавства Інституту історії Ук-
раїни АН УРСР, заступник голови
правління Українського товариства
скороме пам'ятю історії та куль-
тури, доктор історичних наук /за-
ступник голови Оргкомітету/

4. МИНСЬКИЙ І.С.

- завідувачий кафедрою Кам'янець-По-
дільського педагогічного інституту,
доктор історичних наук /заступник
голови Оргкомітету/

5. ДАНИЛИК Ю.В.

- науковий співробітник Інституту іс-
торії України АН УРСР, заступник
голови правління Всеукраїнської
спілки краєзнавців /вчений секре-
тар Оргкомітету/

6. БАТЕНОВ І.В.

- кандидат історичних наук, доцент,
дочлен історичного факультету Кам'я-
нець-Подільського педагогічного інституту

7. ВРУБЛЕВСЬКА Б.Б. - заступник міністра культури УРСР
8. ГОРОДЕНЬКА А.А. - заступник голови виконкому Хмельницької обласної Ради народних депутатів
9. ГРИГОР'ЄВА Т.Ф. - науковий співробітник Інституту історії України АН УРСР
10. ГУМЕНЮК С.К. - кандидат історичних наук, голова обласного краєзнавчого товариства
11. ЗАМЛИНСЬКИЙ В.О. - завідувач кафедри Київського державного університету ім.Т.Г. Шевченка, доктор історичних наук
12. ІВАНЕНКО Б.В. - начальник Головного архівного управління при Раді Міністрів УРСР
13. ІСАЄВИЧ Я.Д. - директор Інституту суспільних наук АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР
14. КАНТШЕНКО Л.О. - перший заступник міністра вищої та середньої спеціальної освіти, кандидат економічних наук
15. КОВАЛЬЧУК О.Б. - завідувач кафедри Чернігівського націнституту, голова Чернігівського історико-краєзнавчого товариства, кандидат історичних наук
16. КОШИЛОВ А.О. - кандидат історичних наук, доцент, ректор Кам'янець-Подільського націнституту
17. КУРАС І.Ф. - академік-секретар Відділення історії, філософії та права АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР
18. ДОБУРЕНЬ В.Є. - проректор Полтавського націнституту, голова Полтавського наукового товариства краєзнавців, доктор історичних наук

19. ЛЯХ Р.Д. - завідувач кафедри Донецького університету, голова обласного історико-краєзнавчого товариства, доктор історичних наук
20. РИБАЛКО І.К. - доктор історичних наук, професор Харківського університету
21. САВЧУК В.О. - кандидат історичних наук
22. СКЛЯРЕНКО Є.М. - провідний науковий співробітник Інституту історії України АН УРСР, доктор історичних наук
23. СОХАНЬ П.С. - заступник директора Інституту історії України АН УРСР, голова Археографічної комісії АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР
24. ТАРАНЕНКО В.Ю. - заступник міністра народної освіти УРСР
25. ТОЛОЧКО П.П. - директор Інституту археології АН УРСР, голова Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, академік АН УРСР
26. ШВИДЬКО Г.К. - завідувач кафедри Дніпропетровського університету, голова обласного краєзнавчого товариства, доктор історичних наук
27. ШЕВЧЕНКО Ф.П. - головний науковий співробітник Інституту історії АН УРСР, член-кореспондент АН УРСР
28. ЯЛОВИЙ І.Ф. - заступник голови виконкому міської Ради народних депутатів
29. ЯНКО Д.Г. - перший заступник голови Правління Українського фонду культури

протязі років, наприклад, ветерани Харківського тракторного заводу добиваються того, щоб одній з вулиць Ордонікідзівського району нашого міста було присвоєно ім'я людини, під керівництвом якої збудовано завод і район - П.І.Свистуна /робітник, член партії з 1909 року, начальник будівництва і перший директор ХТЗ/. Але до цього часу це питання не вирішено, хоча в тому ж районі є вулиці з невиразними і випадковими назвами: Цементна, Локомотивна, Чавуноливарна та інші.

Велика роль у формуванні соціальної пам'яті суспільства, збереженні його традицій належить історичному краєзнавству. Традиції ніколи не бувають абстрактними, вони завжди прив'язані до конкретної місцевості, до того чи іншого колективу. Завдання історика-краєзнавця - добре знати все цікаве, що мало місце в його регіоні, як виникли ті, чи інші починання, хто був їх ініціатором та інше. Історик-краєзнавець мусить взяти найактивнішу участь у вирішенні питань про увічнення пам'яті видатних людей, встановленні меморіальних дошок, проведенні днів вулиць, районів, міст тощо. Історичне краєзнавство може і мусить зробити свій гідний внесок у збереження історичної пам'яті суспільства, використання її для розв'язання сучасних проблем.

ПІДПИС
ЗАСВІДЧ.
Вчений секретар універ.
" 4 " 10 2004

Бондаренко Г.В. /Луцьк/

Проблема людини в історичному краєзнавстві

Проблему людини в історичному краєзнавстві можна розглядати в багатьох аспектах і з різних позицій. Зокрема, можна виділити три важливі аспекти: 1/ людина - творець історії краю; 2/ людина - дослідник історії краю; 3/ людина і використання знань з історії краю.

В історичному краєзнавстві всі ці аспекти пов'язані з такими важливими науковими категоріями як історична свідомість та історична пам'ять, які слід розглядати лише з позицій історичного часу і носіями яких є люди, народ та його історичне мислення.

1. Людину як творця історії краю необхідно бачити у спілкуванні з природою, з економічною, політичною історією та культурою краю. Важливими є взаємини людей, а також - людини і

суспільства. Такий підхід дає можливість дослідити формування характеру, психології, традицій, звичаїв, обрядів, світоглядних і моральних принципів духовного життя населення краю у певних історичних умовах.

П. Визначення людини як дослідника історії краю передбачає вивчення і пізнання історичних подій, фактів, явищ, процесів, людиною, групою, колективом, класом, партією тощо. Проте дослідники краю - науковці, організатори краєзнавчого руху, любителі історії - ідуть різними шляхами. Вони, як правило, мають свої інтереси, певні світоглядні, моральні, політичні, ідеологічні та інші позиції. Отже, роль краєзнавців величезна у визначенні історичного рівня інтелектуальності в різних галузях людської діяльності, яка служить одним з критеріїв історичного досвіду та історичного мислення. Саме історичне мислення, переломлене крізь історичну свідомість та історичну пам'ять, служило, служить і служитиме надалі піднесенню інтелектуальності суспільства.

Ш. Основна роль людини-краєзнавця пов'язана з необхідністю використання історичних знань, історичного мислення для виховання історією і врахування її уроків. Важливе місце в діяльності краєзнавців, краєзнавчих об'єднань та установ разом з пропагандистською роботою повинна займати діяльність по збереженню свідчень і пам'яток матеріальної і духовної культури. Історичне краєзнавство у такому разі використовується на багатьох рівнях буденної свідомості та історичної пам'яті. Рівень, глибина історичного мислення залежать значною мірою від потреб та інтересів різних політичних, релігійних та інших організацій. Вони, як правило, використовують історію краю для обґрунтування своїх позицій, намагань і прагнень. Тоді історія стає і об'єктом, і учасником політичної боротьби.

Об'єднуючи всі три аспекти, слід зауважити, що людина в краєзнавстві є одночасно і творцем, і дослідником, і споживачем історії, охоронцем матеріальних і духовних цінностей краю. Ось чому проблема людини в історичному краєзнавстві повинна розглядатись у контексті можливостей формування і розвитку інтелекту та історичного мислення людей.

З М І С Т

Кочдур Ю.Ю. Українська Історична наука на сучасному рубежі розвитку суспільства	6
Тронько П.Т. М.С.Грушевський та його роль в розвитку Істо- ричного краєзнавства на Україні/друга пол.20-поч.30-х рр/	8
Горбик В.О. "Зв'яз пам'яток Історії і культури" та його місце у збереженні Історико-культурної спадщини України	10
Винокур І.С. Розвиток Історичного краєзнавства на Поділлі: досвід і проблеми	12а-г
Санцевич А.В. Українське краєзнавство та Історична геогра- фія: порівняльний аналіз	13
Шевченко Ф.П. Екологічний аспект в Історичному краєзнавстві	15
Кострица Н.Б. Краєведення - наукову основу	16
Истомина Э.Г. Экологические аспекты историко-краеведче- ского изучения народных промыслов	18
Гудак В.А. До проблеми завдань та взаємозв'язку сучасного краєзнавства й народних художніх промислів	19
Крилов М.В., Бортикова Л.Ф. Роль Історичної географії в дослідженні проблем природокористування	21
Епштейн А.І., Куделко С.М. Історичне краєзнавство та Істори- чні традиції	21
Бондаренко Г.В. Проблема людини в Історичному краєзнавстві	23
Миронець Н.І. Взаємодія Історичного та літературного крає- знавства як засіб активзації національного та культурного відродження	25
Ієрусалимський Ю.Ю. Історичне краєзнавство України на сучасному етапі	26
Чернов В.О. Методологічна суть Історичного краєзнавства	26
Комська А.М. Бібліотеки і розвиток Історичного краєзнав- ства на Україні	29
Дашкевич Н.Р. Вісньова Історія України /ІХ - ХУІІІ ст./ та завдання краєзнавства	30
Друговская А.Ю. Пропаганда социал-демократической печатью Украины исторических знаний /1900-1903 гг./ /по новым ма- териалам/	32